

نقش سرمایه اجتماعی در ارتقا مشارکت مردمی و مدیریت بهینه شهری (مطالعه موردی: محله کوی کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان)^۱

فاطمه گرجی‌پور*، علی شکور**

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۱/۲۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۳/۲۹

چکیده

سرمایه اجتماعی شکلی از همبستگی ستی جامعه است که در آن گروههای مردم می‌توانند با وقف خویش در پژوهش‌های اجتماعی نفع فردی خود را دنبال کنند. مشارکت فرایندی است که موجب تحرک بخشی منابع محلی، به کارگیری گروههای متنوع اجتماعی در تصمیم‌گیری، درگیری مردم محلی در تعریف مشکلات، جمع‌آوری و تحصیل اطلاعات و اجرای پژوهشها می‌شود.

این مطالعه باهدف بررسی نقش سرمایه اجتماعی در ارتقاء مشارکت محله و مدیریت بهینه شهری در دو محله (پانصد دستگاه و کوی کارکنان) شهر دو گنبدان صورت گرفته است که به دلایل خاص محله‌ای این دو از بین محلات دیگر شهر انتخاب شدند. با استفاده از پرسشنامه خودساخته با جامعه آماری ۳۸۱ نفر از افراد بالای ۱۸ سال سنجش انجام گرفت. داده‌ها و آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، اسپیرمن و برای نرمال بودن از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است که در نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. پرسشنامه از روایی قابل قبولی برخوردار بود. برای تحلیل نتایج از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. به طور کلی نتیجه پژوهش حاکی از آن است که فرضیات اصلی تحقیق هردو تأیید شده است، یعنی سرمایه اجتماعی در مدیریت شهری مؤثر است و همچنین مشارکت محله‌ای در مدیریت شهری نقش دارد.

واژگان کلیدی

سرمایه اجتماعی، مشارکت مردمی، مدیریت بهینه، محله‌های کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان

* دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت شهری، واحد صفاشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، صفاشهر، ایران

** استاد گروه جغرافیا، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

۱- این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول با عنوان "نقش سرمایه اجتماعی در ارتقاء مشارکت مردمی و مدیریت بهینه شهری مطالعه موردی: محله کوی کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان" می‌باشد که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد صفاشهر مورد دفاع قرار گرفته است.

مقدمه

در مسیر توسعه، سرمایه اجتماعی نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کند؛ لذا توجه به سرمایه اجتماعی برای برنامه‌ریزی و طراحی شهری برای پایدار کردن عناصر کیفی شهر ضروری بوده است. از آنجایی که بیشترین رشد جمعیت شهری آینده در کشورهای در حال توسعه خواهد بود؛ لذا دغدغه بیشتری برای رسیدن به پایداری شهری در این کشور ما وجود دارد؛ بنابراین توجه به نقش سرمایه اجتماعی در مشارکت‌بذری مردم و سیستم شدن آن‌ها در امور عمومی شهرها ضرورت دارد، در این تحقیق مسئله اصلی توسعه شهری در ابعاد اجتماعی- اقتصادی زیست‌محیطی و کالبدی و نهادی بر حسب نوسانات سرمایه اجتماعی هست. یکی از مقاییم مهم و فرا رشته‌ای در بحث مدیریت پدیده‌های اجتماعی، مفهوم سرمایه اجتماعی است. هرچند واژه سرمایه در اصل در قلمرو اقتصادی بکار گرفته می‌شود، اما از حدود دو دهه گذشته در قلمرو اجتماعی مورد پذیرش رو به فزاینده‌ای قرار گرفته است و در حال حاضر به عنوان یکی از موارد مهم در برنامه‌ریزی شهری مطرح می‌باشد (صیدایی و همکاران، ۱۳۸۸: ۲). در این پژوهش سعی شده است که نقش هر یک از مؤلفه‌های سرمایه‌های اجتماعی را در ارتباط با توسعه مدیریت شهری، مشارکت محله‌ای دو گنبدان تبیین شود.

از نیمه دوم قرن بیستم و پس از جنگ جهانی دوم، به دنبال تغییرات ساختاری و بنیادی در اوضاع اقتصادی و اجتماعی و سیاسی جهان، مطالعات نظری و تحقیقات کاربردی در بخش مدیریت و برنامه‌ریزی شهری به‌طور جدی صاحب‌نظران و متخصصان امور شهری را وادار به چرخش محسوس به سوی نظام‌های دموکراتیک شهری و رویکرد اداره‌ی شهری از سطح خرد به کلان کرد (فنی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۶). از این‌رو لزوم توجه به مشارکت محلی در برنامه‌ریزی شهری به صورت گستره‌ای افزایش یافته است و مسئولان دریافت‌هایند که مشارکت محلی مهم‌ترین و تنها راهبرد و راهکار برای رسمیت شناختن مشارکت و حضور مردم در برنامه‌ریزی و اطمینان از همراهی آن‌ها هست که این امر می‌تواند هزینه تحقیق توسعه پایدار شهری را نیز فراهم بسازد (Nick, ۲۰۰۸).

مشارکت مردم در برنامه‌ریزی شهری را می‌توان نگرشی عمل‌گرایانه و واقع‌بینانه در برخورد با نارسایی‌های ناشی از برنامه‌های به‌اصطلاح از بالا به پایین تلقی کرد. توجه به مردم و مشارکت آن‌ها در برنامه‌ریزی از سال‌های ۱۹۶۰ در کشورهای پیشرفته و از سال ۱۹۷۰ در کشورهای روبه‌پیشرفت مرسوم شد. این نگرش به دنبال تأکید بر ابعاد اجتماعی در برنامه‌های توسعه آغاز شد و بالهیت توجه به پایداری اجتماعی، به عنوان بستر تحقق سایر ابعاد پایه موردنویسی قرار گرفته است (سجادی و همکاران، ۱۳۹۱).

بر پایه اجتماعی در اصل سطح جزء میانی و کلان مطرح هست که در این پژوهش سطح خرد آن یعنی محله مدنظر هست. این مقاله با پژوهانه مبانی نظری مرتبط با مدیریت محله و سرمایه اجتماعی به روی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و نقش آن در طرح مدیریت محله در دو محله کارکنان و پانصد دستگاه دو گنبدان پرداخته و به تحلیل و جمع‌بندی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و مدیریت محله پرداخته است.

سرمایه اجتماعی از مقاییم نوینی است که امروزه در جامعه‌شناسی و اقتصاد و بهتازگی در مدیریت و سازمان به صورت گستره‌ای مورداستفاده قرار گرفته است و در همین راستا وولکاک معتقد است که سرمایه اجتماعی به عنوان یک زبان تئوریک مشترک می‌تواند به عالمان سیاسی، جامعه‌شناسان، انسان‌شناسان و اقتصاددان امکان کار با یکدیگر را در وضعیتی مفید اعطا کند (وولکاک، ۱۹۹۸ به نقل از پرندی، ۱۳۸۸). در رابطه با مفهوم سرمایه اجتماعی تعاریف بسیاری شد، و همین تنو و کثرت تعاریف سبب نوعی آشفتگی کسب نوعی آشفتگی و عدم انسجام در مفهوم سرمایه اجتماعی شده است؛ اما می‌توان گفت سرمایه اجتماعی به معنای هنجارها و شبکه‌های ارتباطی است که امکان مشارکت مردم در اقدامات جمعی به منظور کسب سود متقابل را فراهم می‌کند؛ پس سرمایه اجتماعی مفهومی ترکیبی است که میزان هنجارها و شبکه‌ها را در یک مقطع زمانی خاص تشریح می‌کند (تاج‌بخش و همکاران، ۱۳۸۳: ۱۵۶). سرمایه اجتماعی هر جامعه ناشی از وضعیت فرهنگی و اجتماعی آن جامعه است و از شاخص‌های مهم وضعیت فرهنگی و اجتماعی آن جامعه هست. پس در وضعیت سرمایه اجتماعی هر جامعه‌ای عوامل مفاد آموزش و پرورش تأثیرگذار هست؛ زیرا فرآیند جامعه‌پذیری هر فردی در سطوح متفاوت از نماد آموزش و پرورش می‌گذرد و این امر در وضعیت سرمایه اجتماعی جامعه بسیار تأثیرگذار است (تاج‌بخش، ۱۳۸۳: ۱۹۴). با پیش‌بینی استقرار بیش از ۶۶ درصد جمعیت جهان در شهرها تا سال ۲۰۲۰ میلادی، جهان در حال تبدیل به جهان شهری است (Morgant, ۲۰۰۳: ۷؛ ازین‌رو مدیریت شهری در آینده، به‌طور اعم و در قرن بیست و یکم به‌طور اخص، درگیر نوعی چالش خواهد بود؛ چالشی که خود تابعی از تغییر و تحولات فناورانه، جمعیتی اقتصادی، سیاسی و بین‌المللی محسوب می‌گردد. افزایش روزافزون مقیاس و گستردگی و نیز پیچیدگی مسائل شهرها و همچنین آشکار شدن بی‌کفايتی نظام‌های سنتی بوراکراتیک و تصمیم‌گیری بالا به پایین، سبب ایجاد گرایش به سوی سیستم‌هایی است که در آن، تصمیمات بزرگ

و کوچک با اشتراک بین صاحبان منافع شهری اتخاذ شود و مردم محلی بیشتر در گیر تعیین سرنوشت خود از طریق مشارکت باشند (Glen Klatovsky، ۲۰۱۰: ۱۲).

از اواخر سال ۱۹۷۰، جهان شاهد تجدید حیات قابل توجهی از فعالیت‌های شهروندی بوده است و این تحولات زمینه‌ساز شکل‌گیری نیازها و خزانه‌های جدیدی با عنوان مشارکت، اجتماعات محلی شده است. در سال‌های اخیر، بسیاری از مقامات دولتی، رهبران مدنی، دانشگاهیان، مفهوم توانمندسازی جامعه به عنوان جزئی از یک استراتژی برای تجدیدپرداز و تقویت جوامع شهری را پذیرفته‌اند (Dreier، ۱۹۹۶: ۴۵). امروزه با نقش رویکردهای کلان در مطالعات شهری و گشایش دریچه‌های جدید به سوی تأکید به واحدهای کوچک‌تر عینی، ملاحظات شهری دستخوش دگرگونی اساسی گردیده است. در این رویکرد تأکید می‌گردد که ساکنین این واحدها بر پایه تجربه طولانی زندگی در محیط شهری مشترک می‌توانند بسیاری از نیازها و ضرورت‌های روزمره خود را دریافت کنند و به علاوه، در صورت شکل‌گیری نظام نوین محله‌ای بهتر قادر خواهد بود با مشارکت در حیات محله‌ای خود مانع شکل‌گیری محضلاتی گردد که کلیت حیات شهری را مورد تهدید قرار می‌دهد (موسی، ۱۳۸۷: ۵۸). در دو دهه گذشته در سطح جهانی تأکید بیشتری بر توسعه اجتماعی و مشارکت شهری‌اند در برنامه‌ریزی اجرایی در سطح محله به عمل آمده است (Howalski، ۲۰۰۵: ۳۴).

توسعه محله‌ای در قالب فرآیندی مشارکتی، دموکراتیک و مردم محور از چندین دهه گذشته در کشورهای توسعه‌یافته، به عنوان محور برنامه‌های توسعه پایدار شهری و مناطق کلان شهری مورد تأکید قرار گرفته است (فنی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۸). رویکرد کنونی در مدیریت شهری دو گندان به دلیل عدم اتکا به سازوکارهای محلی، مشارکت مردم، نظامهای پایدار اکولوژیک محلی و تأمین نیازهای واقعی ساکنین، به توسعه پایدار شهری منتهی نشده است؛ بنابراین توسعه محلات شهری، به عنوان نقطه آغازین توسعه مدیریت پایدار در شهر دو گندان شمرده می‌شود. از آنجایی که با تحول نظریه‌های برنامه‌ریزی شهری مفاهیم جدیدی از جامعه‌شناسی دارد برنامه‌ریزی شهری شده است با عنوان سرمایه اجتماعی؛ بنابراین امروزه رویکرد مبنی بر افزایش میزان سرمایه اجتماعی در جوامع و استفاده از آن در سطوح مختلف فعالیت سیاسی برنامه‌ریزی و طراحی شهری به عنوان یک راه حل مؤثر در کاهش هزینه‌های اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی و کار آیی بیشتر برنامه‌های مدیریت شهری شناخته می‌شود (رهنما و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۱)؛ لذا با توجه به مباحث مطرح شده، و همچنین نقش و اهمیت سرمایه اجتماعی در رویکرد نوین برنامه‌ریزی و مدیریت شهری چند سؤال مطرح می‌شود، در این مقوله به بررسی و تجزیه و تحلیل آن پرداخته می‌شود:

۱- وضعیت سرمایه اجتماعی در محلات مردم‌طالعه (پانصد دستگاه کارکنان) چگونه است؟

۲- بین سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت مردم در طرح مدیریت محلات نامبرده تفاوت معناداری هست یا نه؟

تحلیل وضعیت سرمایه اجتماعی در هر جامعه‌ای امری ضروری و حائز اهمیت هست زیرا سرمایه اجتماعی برای فهم این مطلب که چگونه عناصر اجتماعی می‌توانند عملکرد افراد را در زمینهٔ دستیابی به اهداف متفاوت تقویت کنند مفید است؟ (کین و جو نموسون، ۲۰۰۷: ۳۳۱) همچنین سرمایه اجتماعی نقش بسیار بهتری از سرمایه فیزیکی و سرمایه انسانی در جوامع ایفا نماید و در غیاب سرمایه اجتماعی سایر سرمایه‌ها اثربخشی خود را از دست می‌دهند و بدون سرمایه اجتماعی بیمودن راه توسعه و تکامل فرهنگی و اقتصادی دشوار است (کاوس و رحمانی، ۱۳۸۷: ۱۲). از سوی دیگر گروهی از اندیشمندان معتقدند که ریشه بسیاری از نابسامانی‌ها و نابهنجاری‌ها در کمبود یا نبود سرمایه اجتماعی نهفته است (اخ، ۱۳۸۶)؛ همچنین گروهی دیگر از اندیشمندان بر آن هستند که سرمایه اجتماعی از یک سو سبب بهبود زندگی افراد و از سوی دیگر سبب افزایش انشای انسانی، توسعه مالی افزایش نوآوری و کار آیی عملکرد دولت می‌گردد (رحمانی و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۲)؛ بنابراین سرمایه اجتماعی نقش مهمی هم در بهبود زندگی افراد و هم در رشد و توسعه جوامع ایفا می‌کند و از آنجایی که مدیریت شهری یکی از عوامل اثربدار و مهم در بهبود وضعیت زندگی افراد جامعه و رشد و توسعه جوامع بشمار می‌آید. هم‌تاز با دیگر عوامل می‌تواند بررسی شود و نقش آن را تعیین کرد؛ بنابراین تعیین وضعیت توسعه شهری دو گندان و مدیریت شهری آن و همچنین توجه به سرمایه اجتماعی این شهرستان حائز اهمیت هست. اهمیت و ضرورت مسئله در آن است که ما می‌توانیم در این مقوله تأثیر سرمایه اجتماعی را بر توسعه شهری با توجه به مدیریت و مشارکت محله‌ای تشخیص دهیم. معین کیم تا چه اندازه در توسعه شهری دو گندان به این مهم توجه شده است؟ معيارهای مهم سرمایه اجتماعی را بررسی کرده و پایین ترین و بالاترین نرخ تأثیرگذاری این معيارها را بر توسعه شهری در محلات مشخص کنیم؛ یعنی در این پژوهش مشخص می‌شود که کدام‌یک از معيارهای سرمایه اجتماعی در توسعه شهری محلات دو گندان بیشتر مورد توجه بوده و کدام‌یک خیلی ضعیف هست.

مردم می‌توانند در این پژوهش به این نتیجه برسند که سرمایه اجتماعی می‌تواند به اندازه سایر سرمایه‌ها از جمله سرمایه اقتصادی اثربخش باشد و کار آبی آن را برای رفع مشکلات اقتصادی و اداری شهر بخشد و مشکل گشا بدانیم، از آنجایی که سرمایه اجتماعی زمینه‌ساز توسعه و عملکرد اقتصادی و اجتماعی می‌باشد و تمایل افراد را برای همکاری با گروه افزایش می‌دهد، می‌توان از این طریق شبکه‌ای باشناط از تجمع‌های داوطلبانه در ابعاد مختلف زندگی اجتماعی ایجاد کرد که از آن طریق در مدیریت شهری کارکنان امور خود را به بهترین شکل ممکن اداره کرد.

سرمایه اجتماعی رضایت را جانتشین اجازه می‌کند و خودکنترلی را در رأس امور قرار می‌دهد و بعد مختلف سرمایه در جهت نیل به اهداف مدیریتی هدایت می‌کند و این از جمله اهداف مهمی است که هر سازمانی در صد دستیابی به آن هست. عدم توجه به سرمایه اجتماعی یا ضعف سرمایه اجتماعی در هر سازمانی و جهت بهره‌گیری از قدرت گروه‌های موجود در سازمان را از آن سازمان می‌گیرد و جوی عاری از اعتماد و همکاری برابر سازمان می‌گیرد؛ بنابراین به جهت رابطه تنگاتنگی که توسعه مدیریت شهری با سرمایه اجتماعی دارد؛ لذا بی‌تأثیر می‌باشد.

جدول ۱- تحقیقات داخلی و خارجی انجام‌شده پیرامون موضوع مطالعه

محقق	سال	موضوع	نتایج تحقیق
امیر کافی (مورد مطالعه: شهر تهران)	۱۳۸۰	بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن	یافته‌های توصیفی این مطالعه چنین است؛ بخش قابل توجهی از پاسخ‌گویان بی‌نظمی اجتماعی و میزان بروز جرائم و بزهکاری را در سطح بالایی ارزیابی می‌کنند. در ارتباط با متغیر حمایت اجتماعی، اکثر پاسخ‌گویان نسبت به کمک دیگران در موقع اضطراری امیدی ندارند و امداد و پاری آن‌ها را در سطح پایینی می‌دانند. همچنین پاسخ‌گویان، ریسک اعتماد کردن را در موقعیت‌های مختلف زندگی روزانه بالا دانسته و احتمال ضرر، زیان و آسیب را بیشتر از سود ناشی از آن برآورد می‌کنند. نتایج نشان داد که: متغیر حمایت اجتماعی آثار مؤثر و معنی داری بر احساس امنیت دارد. همچنین بی‌نظمی اجتماعی و ریسک و مخاطره تأثیر مؤثر و کاهنده بر احساس امنیت نشان دادند.
خوش فر شهری استان مازندران	۱۳۸۲	گرایش و مشارکت شهروندان ساکن مراکز نسبت به امنیت	مطابق یافته‌های این پژوهش؛ میزان احساس امنیت پاسخ‌گویان در حد کم، کمترین میزان احساس امنیت در بعد جانی و بیشترین میزان احساس امنیت در بعد مالی هست. بین سن پاسخ‌گویان و مشارکت آنان در تأمین امنیت و تفاوت معاشرین بین احساس امنیت در دو گروه زن و مرد وجود دارد، تفاوت معاشران در احساس امنیت مجردين و متأهلین نبوده (اما افراد مجرد بیش از افراد متأهل گرایش به امنیت داشتند) و ارتباط معاشران بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و مشارکت در تأمین امنیت وجود ندارد. احساس امنیت بین گروه‌های شغلی مختلف یکسان است.
عربی شهر	۱۳۸۲	بررسی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان ۸ شهر	محقق در مطالعه روی ۸ شهر (تهران، همدان، ارومیه، شیراز، کرمان، بزد، اصفهان و مشهد)، هم به بررسی میزان احساس امنیت در درمسائل و روابط عادی و روزانه (۶ مورد) و هم به بررسی میزان بروز جرائم در جامعه (۷ مورد) می‌پردازد و چنین نتیجه می‌گیرد که میزان احساس نامنی در بین پاسخ‌گویان در حد زیادی هست؛ همچنین افراد نمونه به زیاد بودن میزان ظهور هر یک از جرائم در جامعه اشاره کرده‌اند. او در نهایت به این نتیجه می‌رسد که حد بالایی از متوسط افراد در زندگی روزمره خود دچار نوعی احساس نامنی می‌باشدند.
ناجا	۱۳۸۳	بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه‌نشینان تهران بزرگ به تفکیک مناطق	جمعیت آماری تحقیق، کلیه شهروندان بالای ۱۵ سال حاشیه شهر تهران بوده‌اند. نتایج نشان داد که سن، جنس، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات و درآمد افراد بر احساس امنیت آنان تأثیرگذار است.
نوجیبی ریبی سرمایه	۱۳۸۳	بررسی عوامل مؤثر بر میزان احساس امنیت اجتماعی با تأکید بر	یافته‌های تحقیق مؤید این نتیجه است که ۶۲٪ از پاسخ‌گویان در حد متوسط احساس امنیت می‌کنند. همچنین بدون توجه به نوع سرمایه، اکثر افراد از نظر جانی احساس نامنی می‌کنند. ۵۶٪ از پاسخ‌گویان در حد متوسط، ۳۵٪ در حد کم و ۱۳٪ در حد زیاد احساس امنیت جانی دارند. همچنین ۴۷٪ از پاسخ‌گویان در حد متوسط، ۴۰٪ در حد کم و ۱۳٪ در حد زیاد احساس امنیت مالی دارند. نتایج حاصله از آزمون‌های آماری در این تحقیق نیز شناس دهنده آن است که سرمایه اجتماعی بالاسر امنیت فکری، جمعی و مالی همبستگی معنی داری دارد. همچنین اشکال مختلف بالاسر امنیت فکری جمعی و مالی همبستگی معنی داری دارد. همچنین اشکال مختلف سرمایه و طبقه اجتماعی با میزان احساس امنیت در رابطه است. بر اساس آزمون رگرسیون انجام‌شده نیز مشخص شد که ترکیب متغیرهای سرمایه اقتصادی، اجتماعی، تحصیلات و شغل می‌تواند تبیین کننده بخشی از تعییرات میزان احساس امنیت باشد.
صدمی بگه جان	۱۳۸۴	امنیت اجتماعی در سنندج	مهم‌ترین نتیجه تحقیق این است که افراد و خانواده‌ها، هر کدام تهدیدات و نامنی خاص خود را دارند، اما مرکز نقل تهدیدات، تهدیدات اقتصادی است. درواقع، امنیت اجتماعی افراد و خانواده‌ها از سوی عوامل موجود در حوزه اقتصادی سلب و تهدید می‌شود.

یافته‌های این بررسی نشان می‌دهد که امنیت اجتماعی رنان با عملکرد قانون و پلیس رابطه معنی‌دار دارد. از طرف دیگر امنیت اجتماعی مناطق و شغل‌های مختلف تفاوت معنی‌داری با یکدیگر دارند و به عبارتی نابرابری اجتماعی بر میزان احساس امنیت انسان تأثیر دارد که این دو متغیر تأثیر ساختار اجتماعی را بر میزان امنیت اجتماعی تأیید می‌کند. در یک تحلیل کلی می‌توان نتیجه گرفت که امنیت اجتماعی رنان در شهر تهران از حد متوسط کمتر است و عواملی نظیر عملکرد پلیس، عملکرد قانون، مقاومت اجتماعی و هنجارهای اجتماعی بر آن تأثیر دارند. تحلیل رگرسیون نیز نشان می‌دهد که عواملی نظیر حمایت اجتماعی، هنجارهای اجتماعی و میزان درآمد خانواده تأثیر معنی‌داری بر میزان امنیت اجتماعی دارد.

امنیت اجتماعی زنان در
شهر وندان ۱۳۸۵ افشار

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۷۲/۸ درصد پاسخگویان، احساس امنیت اجتماعی در حد متوسط و کم داشتند. با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت دانشجویانی که از گروه‌های قومی متفاوت هستند، احساس امنیت اجتماعی مشابهی ندارند. همچنین که دختران متعلق به گروه‌های درآمدی متفاوت از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی با یکدیگر تفاوت معنادار دارند. نتایج تحقیق همچنین نشان می‌دهد، تنها اعتماد بین شخصی پاسخگویان یعنی اعتماد به افراد خاص و نزدیک که به طور روزانه با آن‌ها در تعامل هستند، بر سطح احساس امنیت اجتماعی آن‌ها تأثیر دارد و سطح درونی و سطح کلان اعتماد یعنی اعتماد بنیادین و اعتماد تعییم‌یافته، در این میان تأثیرگذار نبود.

بررسی میزان اعتماد
اجتماعی و تأثیر آن بر
شکل‌گیری احساس
امنیت اجتماعی در بین
دانشجویان دختر
دانشگاه آزاد جیرفت ۱۳۸۵ گروسوی و
دیگران

نتایج حاکی از رابطه معنادار بین احساس امنیت اجتماعی و جنسیت دارد؛ بنابراین رنان بیشتر از مردان احساس نامنی می‌نمایند. درحالی‌که ارتباط احساس امنیت با مؤلفه‌های سن، تحصیلات، وضعیت تأهل و درآمد ماهیانه خانواده معنادار نیست، ولی رابطه معناداری بین هزینه‌های خانواده و نوع شغل افراد و محل سکونت با میزان احساس امنیت وجود دارد. همچنین بین سرمایه اجتماعی و ابعاد آن بالا احساس امنیت اجتماعی رابطه معنادار و مستقیمه موجود است و از این میان اعتماد اجتماعی^{۱۳} درصد تغییرات متغیر احساس امنیت اجتماعی را تبیین می‌نماید.

بررسی رابطه احساس
امنیت اجتماعی و
سرمایه اجتماعی در
شهر اردبیل ۱۳۸۹ نادری و
دیگران

محقق به این نتیجه م رسید که بحث کردن با همسایه‌ها درباره ماجراهای نامنی و مطلع شدن از احوال بزه دیدگان محلی و یا رفთارهای ضد اجتماعی می‌تواند بر میزان ترس و نوع برآورد افراد از خطر بزه دیدگی تأثیر بگذارد. در همین راستا می‌توان به نقش شبکه‌های محلی اشاره کرد؛ این شبکه‌ها ابزار ارتباطی را برای تبادل اطلاعات مربوط به رویدادها و اوضاع محل فراهم می‌سازند.

در مورد معرض نامنی ۱۹۸۶ اسکوگان

محقق به این نتیجه رسیده است که برخی بی‌نظمی‌ها و جرائم (مانند خشونت خانوادگی جدی) ممکن است از سوی مردم نادیده گرفته شود و حال آنکه حوادث دیگری که چهارسا اهمیت کمتری داشته باشند، ممکن است شاهد یا علامتی دال بر وجود تهدید پایدار علیه امنیت جامعه تلقی شود. او با بهره‌گیری از یافته‌های جامعه‌شناسی تعامل نمادین، مفهومی با عنوان «بی‌نظمی‌ها و جرایم علامت دهنده» ابداع کرد که برای فهم چگونگی تفسیر مردم از تهدیدات علیه امنیت خود سودمند بوده و توضیح می‌دهد که چگونه مردم فضای اجتماعی را به طور نمادین سامان‌دهی می‌کنند.

بررسی تأثیر بی‌نظمی
در برانگیختن
حساسیت‌های عمومی ۲۰۰۴ اینس

داده‌های حاصل از پیمایش درباره جرائم محلی نشان داده است که پاسخ‌دهندگانی که دیدگاه اقتدارگرایانه‌تری درباره قانون و نظام دارند، و همچنین آن‌ها نسبت به انحراف درآمدت جامعه نگران هستند، احتمالاً بیشتر از سایرین، بی‌نظمی در محیط را درک می‌کنند. همچنین بیشتر احتمال دارد که آن‌ها این نشانه‌های فیزیکی را به مشکلات مربوط به اجتماع و انسجام اجتماعی و همچنین به کیفیت روابط‌وال پیوندهای اجتماعی و کنترل اجتماعی غیررسمی ربط دهند.

در مورد احساس نامنی ۲۰۰۷ جکسون

وی در تحقیقی تلاش کرده است به این پرسش پاسخ دهد که آیا تأثیر کنترل اجتماعی محله‌ای غیررسمی بر کاهش ترس از جرم بیشتر است یا اقدامات پلیس و دولت. نتایج نشان داد که هم کنترل غیررسمی (بهویژه انسجام اجتماعی) و هم کنترل اجتماعی رسمی (اثربخشی برخورد پلیس با جرم و بازدارنده دانستن ترس از پلیس) با ترس از جرم و نامنی رابطه‌ای معنادار دارند. افراد مختلف با توجه به تنواع محیط پیرامونی، بیش متفاوتی از مقوله امنیت داشته و احساس امنیت را با توجه به نظام اقتصادی، نظام سلامت و تجربه‌های فردی نامنی، متغیر داشته و دلهزه ناشی از احساس نامنی را بیشتر از لایه‌های عینی و واقعی نامنی و موقع جرم، در اذهان دارند.

در مورد کاهش ترس از جرم ۲۰۰۷ ریناور

فرایند پژوهش

داده‌های پژوهش از دو طریق مطالعه استنادی - کتابخانه‌ای و پیمایش میدانی جمع‌آوری گردید. پرسشنامه پژوهش شامل سنجش سرمایه‌های اجتماعی و میزان تمایل و مشارکت در مدیریت محله تنظیم گردیده است. با توجه به جمعیت محلات پانصد دستگاه و کارکنان در دو گنبدان

تنظیم شده است. بر اساس استفاده از فرمول کوکران ۳۸۱ پرسشنامه در این محلات توزيع گردید. برای سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرون باخ استفاده شده است. آلفای بدست آمده برای پرسشنامه ضریب ۰/۸۶ درصد را نشان می‌دهد که نشان‌دهنده پایایی پرسشنامه و گویه‌ها هست. به منظور بررسی روایی آن از نظرات کارشناسی استفاده شد. برای تحلیل یافته‌های پژوهش از نرم‌افزار SPSS ورژن ۲۳ و از آزمون رگرسیون و تی دو گروه مستقل استفاده شده است.

جامعه آماری: با توجه به جمعیت شهر دو گنبدان (۹۶/۷۲۸) بر آن شدیم که محلاتی که دارای شرایط ویژه‌ای بوده انتخاب کنیم؛ لذا محله کارکنان با جمعیت تقریبی ۱۸۰۰۰ نفر و محله پانصد دستگاه با جمعیت تقریبی ۲۹۰۰۰ نفر برای بررسی و پژوهش انتخاب گردید که پراکندگی جمعیت به لحاظ نوع شغل و میزان درآمد سطح تحصیلات و نوع مالکیت و شرایط اقتصادی در بعضی زمینه‌ها قابل توجه می‌باشد. انتخاب محلات پس از مطالعه نظری مباحث عمده در ارتباط با سرمایه اجتماعی و مدیریت محله‌ای و همچنین مشورت با استاد راهنمای مقایسه محلات کارکنان و پانصد دستگاه شهرستان گچساران انجام شد بر این اساس محلاتی موردنظر بود که دارای ویژگی‌های خاصی باشند که بتوان فرضیات و تئوری‌های مرتبط با سرمایه اجتماعی و مدیریت محله را بررسی کرد. از آنجاکه شکل گیری سرمایه اجتماعی و مشارکت مردم در اجتماعات و محلات مختلف متفاوت هست و به عواملی همچون چگونگی تجمع یافتن اهالی، رفتار و منش قومیت ایشان، مدت اقامه، ویژگی‌های فرهنگی، بافت و ترکیب جمعیت و... بستگی دارد؛ بنابراین در این پژوهش با توجه به شاخص‌های استاندارد در ارتباط با سرمایه اجتماعی که از پژوهش‌های دیگر به دست آمده است، محله‌های مورد مطالعه قرار گرفت.

حجم نمونه و روش محاسبه: بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه مشخص شده برای محلات موردنظر تعداد ۳۸۱ پرسشنامه هست و بر اساس نسبت جمعیت تعداد پرسشنامه‌ها به هر محله متناسب با حجم که برای محله پانصد دستگاه ۲۳۵ و کارکنان دولت ۱۴۶ اختصاص یافت.

ابزار گردآوری: در ابتدا با بهره‌گیری از مطالعات کتابخانه‌ای به جمع‌آوری ادبیات تحقیق پرداخته و سپس با مراجعت به مدارک در دسترس سازمان‌های مشابه و وب‌سایت‌های معتبر، اطلاعات مربوط به پیشینه این تحقیق را بررسی می‌نمایم. سپس با کمک تحقیقات میدانی به جمع‌آوری اطلاعات موردنظر از شهروندان خواهیم پرداخت. در تحقیقات میدانی لازم شد، از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شود.

روایی: مفهوم اعتبار به این پرسش پاسخ می‌دهد که ابزار اندازه‌گیری تا چه حد خصیصه موردنظر را می‌سنجد به عبارتی دیگر آیا نتایج تحقیق پاسخ‌گویی سؤال‌های تحقیق است. بدون آگاهی از اعتبار ابزار اندازه‌گیری نمی‌توان به دقت داده‌های حاصل از آن اطمینان داشت. روش‌های مختلفی برای بررسی اعتبار وسیله اندازه‌گیری وجود دارد که در این پژوهش از روش‌های ارزیابی اعتبار به شرح زیر استفاده شده است؛ در بررسی روایی ابتدا هر پرسشنامه به تأیید صاحب‌نظران امر و اساتید رسید، سپس از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی و شاخص KMO استفاده شد.

پایایی: در پایایی به این سؤال پاسخ داده می‌شود که آیا اندازه‌گیری مکرر در شرایط مشابه نتایج همسانی به دست می‌آید یا خیر؟ روش‌های مختلفی برای سنجش پایایی وجود دارد. در این پژوهش به منظور اندازه‌گیری پایایی پرسشنامه، از روش آلفای کرون باخ و با استفاده از نرم‌افزار SPSS23 استفاده شده است. ضریب همبستگی آلفای کرون باخ، یک مقدار بین صفر و یک هست. درصورتی که یک پرسشنامه پایاست که مقدار آلفای کرون باخ بزرگ‌تر از مقدار ۰/۷ باشد و هر چه این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، پرسشنامه از پایایی بالاتری برخوردار هست؛ لذا بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان گفت که پرسشنامه ما از پایایی و روایی برخوردار بوده است.

یافته‌ها

فرضیه اول

فرضیه یک: رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان مؤثر است. $H_1: \mu \neq 0$

فرض صفر: رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان مؤثر نیست. $H_0: \mu = 0$

جدول ۲- تحلیل رگرسیون چهت بررسی تأثیر رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گیلان

مدل	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	خطای معیاربرآورد	دوربین واتسون
۱	۰/۹۶۱	۰/۹۲۳	۰/۹۲۳	۰/۱۰۱	۱/۸۷۲
۲	۰/۷۴۱	۰/۵۴۸	۰/۵۴۷	۰/۲۴۵	۱/۷۴۲
۳	۰/۵۴۴	۰/۲۹۶	۰/۲۹۴	۰/۳۰۶	۱/۵۹۵

جدول ۲، یکی از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می‌گیرد، آماره دوربین واتسون است؛ به منظور بررسی خطاهای از یکدیگر از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود که آماره آن به کمک رابطه محاسبه می‌شود. چنانچه این آماره در بازه یک و نیم یا دونیم قرار گیرد می‌توان رگرسیون را اجرا کرد. همبستگی دو متغیر رضایتمندی ساکنین و ارتقاء سرمایه اجتماعی برابر ۰/۹۶۱ بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر ۰/۹۲۳ شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق ۰/۹۶۱ رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته است. و رضایتمندی ساکنین توانسته ۰/۹۲۳ سرمایه اجتماعی دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گیلان را پیش‌بینی نماید. درواقع ضریب تعیین معادل مجذور است؛ همبستگی هست ضریب تعیین نشان‌دهنده میزانی از واریانس متغیر وابسته است که توسط متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. ضریب همبستگی بزرگتر از یک نمونه همیشه بیشتر از حد واقعی در آن جامعه است. مجذور همبستگی تعديل شده (ضریب تعیین اصلاح شده) به مقدار واقعی آن در جامعه نزدیک‌تر است.

همبستگی دو متغیر کیفیت سکونتی و ارتقاء سرمایه اجتماعی برابر ۰/۷۴۱ بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر ۰/۵۴۸ شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق ۰/۷۴۱ رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته است. و کیفیت سکونتی توانسته ۰/۵۴۸ سرمایه اجتماعی دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گیلان را پیش‌بینی نماید. همبستگی دو متغیر امنیت و ارتقاء سرمایه اجتماعی برابر ۰/۵۴۴ بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر ۰/۲۹۶ شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق ۰/۵۴۴ رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته است و امنیت توانسته ۰/۲۹۶ سرمایه اجتماعی دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گیلان را پیش‌بینی نماید.

جدول ۳- میزان آماره تحلیل واریانس بین رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گیلان

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	f	sig
رگرسیون	۴۶/۷۶۰	۱	۴۶/۷۶	۴۵۵۲/۶۰۴	۰/۰۰۱
باقیمانده	۳/۸۹۳	۳۷۹	۰/۰۱۰		
کل	۵۰/۶۵۳	۳۸۰			
رگرسیون	۲۷/۷۸۰	۱	۲۷/۷۸۰	۴۶۰/۳۰۷	۰/۰۰۱
باقیمانده	۲۲/۸۷۳	۳۷۹	۰/۰۶۰		
کل	۵۰/۶۵۳	۳۸۰			
رگرسیون	۱۴/۹۹۸	۱	۱۴/۹۹۸	۱۵۹/۴۲۸	۰/۰۰۱
باقیمانده	۳۵/۶۵۴	۳۷۹	۰/۰۹۴		
کل	۵۰/۶۵۳	۳۸۰			

جدول ۳، نتایج تحلیل واریانس نیز نشان می‌دهد رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی تأثیر داشته است. سطح معنی‌داری محاسبه شده برابر ۰/۰۰۱ شده که کوچک‌تر از مقدار بحرانی ۰/۰۵ است.

جدول ۴- میزان ضرایب بین رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان

sig	t	ضرایب استاندارد		مدل
		Beta	خطای معیار	
.000	9/133		.028	.0253 (مقدار ثابت)
.000	67/473	.961	.013	.0870
.000	15/690		.057	.0895 (مقدار ثابت)
.000	21/455	.741	.027	.0547
.000	29/607		.050	.0487 (مقدار ثابت)
.000	12/626	.544	.024	.0306

جدول ۴، ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تأثیر رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی را نشان می‌دهد. با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر .000 شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد رضایتمندی ساکنین و سرمایه اجتماعی .0870 و ضرایب استاندارد رضایتمندی ساکنین و سرمایه اجتماعی .0961 و از نظر آماری معنی‌دار هست. بتا همان ضرایب استانداردشده است. هر چه بتا (t) بزرگ‌تر و سطح معنی‌داری کوچک‌تر باشد بدین معنی است که متغیر مستقل (پیش‌بین) تأثیر شدیدتری بر متغیر وابسته دارد.

در رگرسیون دوممتغیره، بتا (Beta) با ضریب همبستگی (r) برابر است. همچنین با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر .000 شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد کیفیت سکونتی و سرمایه اجتماعی .0547 و ضرایب استاندارد کیفیت سکونتی و سرمایه اجتماعی .0741 و از نظر آماری معنی‌دار هست. بتا همان ضرایب استانداردشده است و با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر .000 شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد امنیت و سرمایه اجتماعی .0306 و ضرایب استاندارد امنیت و سرمایه اجتماعی .0544 و از نظر آماری معنی‌دار هست. بتا همان ضرایب استانداردشده است.

فرضیه دوم

فرضیه یک: مشارکت مردمی از طریق افزایش حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری در مدیریت شهری مؤثر است. $H1: \mu \neq 0$

فرض صفر: مشارکت مردمی از طریق افزایش حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری در مدیریت شهری مؤثر نیست. $H0: \mu = 0$

جدول ۵- تحلیل رگرسیون جهت بررسی تأثیر مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری و مدیریت شهری

دوربین واتسون	خطای معیاربرآورد	ضریب تعیین اصلاح شده	ضریب تعیین	همبستگی	مدل
1/720	.293	.0526	.0527	.0726	۱

جدول ۵، یکی از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می‌گیرد آماره دوربین واتسون هست؛ به منظور بررسی خطاهای از یکدیگر از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود که آماره آن به کمک رابطه محاسبه می‌شود. چنانچه این آماره در بازه یک و نیم یا دونیم قرار گیرد می‌توان رگرسیون را اجرا کرد.

همبستگی دو متغیر مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری و مدیریت شهری برابر .0726 بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر .0527 شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق .0726 رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته است. و مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری توانسته است .0527 مدیریت شهری دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان را پیش‌بینی نماید.

در واقع ضریب تعیین معادل مجذور ضریب همبستگی هست ضریب تعیین نشان‌دهنده میزانی از واریانس متغیر وابسته است که توسط متغیر یا متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. برآورد واریانس تبیین شده از یک نمونه همیشه بیشتر از حد واقعی در آن جامعه است. مجذور همبستگی تعديل شده (ضریب تعیین اصلاح شده) به مقدار واقعی آن در جامعه نزدیک‌تر است.

جدول ۶- میزان آماره تحلیل واریانس بین مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری و مدیریت شهری

مدل	مجموع مجددات	درجه آزادی	میانگین مجددات	f	sig
رگرسیون	۳۶/۲۷۶	۱	۳۶/۲۷۶	۴۲۲/۳۱۷	.۰۰۱
باقیمانده	۳۲/۵۵۶	۳۷۹	۰/۰۸۶		
کل	۶۸/۸۳۲	۳۸۰			

جدول ۶ نتایج تحلیل واریانس نیز نشان می‌دهد مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری تأثیر داشته است. سطح معنی‌داری محاسبه شده برابر $.۰۰۱$ شده که کوچک‌تر از مقدار بحرانی $.۰۵$ است.

جدول ۷- میزان ضرایب بین مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری و مدیریت شهری

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		sig	t
	Beta	خطای معیار	B	خطای معیار		
مقدار ثابت	-۰/۱۳۵	.۱۰۴	-۰/۱۳۵	-۱/۳۰۳	.۰۱۹۳	
	۱/۱۳۵	.۰۵۵	.۰/۷۲۶	۰/۶۷۵۵۰/۴۷۳	.۰۰۰	

جدول ۷، ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تأثیر مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری را نشان می‌دهد. با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر $.۰۰۰$ شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری $۱/۱۳۵$ و ضرایب استاندارد مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری $۰/۱۳۵$ و از نظر آماری معنی‌دار هست. بتا همان ضرایب استاندارد شده است. هر چه بتا (Beta) و تی (t) بزرگ‌تر و سطح معنی‌داری کوچک‌تر باشد بدین معنی است که متغیر مستقل (پیش‌بین) تأثیر شدیدتری بر متغیر وابسته دارد. در رگرسیون دومتغیره، بتا (Beta) با ضریب همبستگی (t) برابر است.

نتیجه‌گیری

ابتدا با توجه به شناخت حاصل شده از نمونه موردی و بر اساس چشم‌انداز مقدماتی آن که پس از بررسی مبانی نظری ارائه شد تبیین نتایج مسئله مطرح شده، تدوین می‌گردد. هدف از این پژوهش بررسی نقش سرمایه اجتماعی در ارتقاء مشارکت محله‌ای و مدیریت بهینه شهری در دو محله پانصد دستگاه و کوی کارکنان شهر دو گنبدان هست که بدین منظور ابتدا اطلاعات از طریق مطالعات اسنادی (کتابخانه، سایت اینترنتی، عکس‌های هوایی) و مطالب موردنیاز جمع‌آوری گردید. بر پایه ادبیات تحقیق و سوالات مطرح شده، ابزار اندازه‌گیری برای سنجش متغیرها به کمک استاد ساخته شد.

پاسخ به سوالات و نتایج آزمون فرضیات

پایان نامه حاضر در جهت دستیابی به اهداف تحقیق، دو سؤال و دو فرضیه اصلی و هشت فرضیه فرعی را دنبال نموده است. پس از بررسی صورت گرفته در فصل سوم و تجزیه و تحلیل فصل چهارم اکنون زمان پاسخگویی به سوالات این پژوهش هست. سوالات اصلی این پژوهش عبارت‌اند از:

۱- چه عواملی بر ارتقاء سرمایه اجتماعی محله مؤثر است.

۲- بررسی تأثیر مشارکت مردمی در مدیریت بهینه شهری دو محله پانصد و کارکنان شهر دو گنبدان.

پاسخ به سؤال اول: امروزه نقش سرمایه اجتماعی به عنوان یک ضرورت در جوامع شهری جهت مدیریت بهینه شهری حائز اهمیت است. انسان برای تأمین نیاز و تحقق اهداف نیازمند برقراری تعاملات اجتماعی در قالب شبکه‌های چون خانواده، همسایگان، دوستان و... می‌باشد تا با مشارکت فعالانه در اجتماع به بهبود کیفیت زندگی فردی و جمیع خود کمک کنند. هرچه روابط نظام‌مندتر و هماهنگ‌تر باشد شاهد دستیابی به اهداف جمیع در مدت زمان کوتاه‌تر با صرف هزینه کمتر خواهیم بود که در این حالت می‌توانیم از مفهوم سرمایه اجتماعی نام

بیریم و برای یک شهر هنجرها و شبکه‌ها نقش سرمایه اجتماعی را بر عهده می‌گیرند؛ بنابراین از میان مؤلفه‌های مختلف که باعث ارتقاء سرمایه اجتماعی می‌شود (اعتماد، امنیت، آگاهی و شناخت، مذهب، مشارکت محله‌ای، رضایت ساکنین، کیفیت زندگی و...) توانستیم به بررسی سه مؤلفه کیفیت سکونتی، امنیت و رضایتمندی ساکنین در محله کارکنان و پانصد شهر دو گنبدان پردازیم که با توجه به نتایج حاصل از پژوهش می‌توان گفت که برای ارتقاء سرمایه اجتماعی میزان امنیت و رضایتمندی ساکنین محله و کیفیت سکونت افراد محله در بالا بردن سرمایه اجتماعی مؤثر است یعنی بین ارتقاء سرمایه اجتماعی و کیفیت سکونت و رضایتمندی ساکنین و امنیت محله رابطه معناداری وجود دارد.

پاسخ به سؤال دوم: یکی از نکات مهم موردتوجه در طرح مدیریت بهینه شهری ارتقاء مشارکت مردم محله برای شرکت در تصمیم-گیری‌ها و برنامه‌ریزی در سطح محله است. از آنجاکه وجود سرمایه اجتماعی از شروط لازم برای تحقق مشارکت مردمی و حضور آن‌ها در عرصه برنامه‌ریزی و مدیریت شهری است و از سوی دیگر مدیریت شهری و خصوصاً مدیریت محله بایستی سازوکار لازم جهت مشارکت مردم را فراهم آورد؛ لذا در پاسخ به سؤال مطرح شده که بررسی تأثیر مشارکت مردمی در مدیریت شهری دو محله دو گنبدان به این نتیجه رسید که بین مشارکت مردم محله و مدیریت شهری رابطه معناداری وجود دارد.

در این قسمت جهت بیان نتایج آزمون‌ها ابتدا به روند تعیین و تأیید هر یک از فرضیات می‌پردازیم:

فرضیه اول: به نظر می‌رسد رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونت و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی مؤثر است.

فرضیه یک: رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان مؤثر است. $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$

فرض صفر: رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان مؤثر نیست. $H_0: \mu_1 = \mu_2$

همبستگی دو متغیر رضایتمندی ساکنین و ارتقاء سرمایه اجتماعی برابر 0.961 بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر 0.923 شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق 0.961 رابطه معنی‌داری وجود داشته است و رضایتمندی ساکنین توانسته است 0.923 سرمایه اجتماعی دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان را پیش‌بینی نماید. درواقع ضریب تعیین معادل مجذور ضریب همبستگی هست ضریب تعیین نشان‌دهنده میزانی از واریانس متغیر وابسته است که توسط متغیر یا متغیرهای مستقل تعیین می‌شود. برآورد واریانس تبیین شده از یک نمونه همیشه بیشتر از حد واقعی در آن جامعه است. مجذور همبستگی تعديل شده (ضریب تعیین اصلاح شده) به مقدار واقعی آن در جامعه نزدیک‌تر است.

- همبستگی دو متغیر کیفیت سکونتی و ارتقاء سرمایه اجتماعی برابر 0.741 بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر 0.548 .

شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق 0.741 رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته است. و کیفیت سکونتی توانسته است

0.548 سرمایه اجتماعی دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان را پیش‌بینی نماید.

- همبستگی دو متغیر امنیت و ارتقاء سرمایه اجتماعی برابر 0.544 بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر 0.296 شده است؛

بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق 0.544 رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته است. و امنیت توانسته است 0.296 سرمایه

اجتماعی دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان را پیش‌بینی نماید.

- ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تأثیر رضایتمندی ساکنین، کیفیت سکونتی و امنیت در ارتقاء سرمایه اجتماعی را نشان می‌دهد. با

توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر 0.000 شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد رضایتمندی ساکنین و سرمایه

اجتماعی 0.070 و ضرایب استاندارد رضایتمندی ساکنین و سرمایه اجتماعی 0.961 و از نظر آماری معنی‌دار هست.

- همچنین با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر 0.000 شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد کیفیت سکونتی و

سرمایه اجتماعی 0.547 و ضرایب استاندارد کیفیت سکونتی و سرمایه اجتماعی 0.741 و از نظر آماری معنی‌دار هست. بتا همان

ضرایب استاندارد شده است.

- و با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر 0.000 شده است که نشان می‌دهد، ضرایب غیراستاندارد امنیت و سرمایه اجتماعی

0.306 و ضرایب استاندارد امنیت و سرمایه اجتماعی 0.544 و از نظر آماری معنی‌دار می‌باشد.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد مشارکت مردمی از طریق افزایش حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری در مدیریت شهری مؤثر است.

فرضیه یک: مشارکت مردمی از طریق افزایش حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری در مدیریت شهری مؤثر است. $H1: \mu_1 \neq \mu_0$

فرض صفر: مشارکت مردمی از طریق افزایش حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری در مدیریت شهری مؤثر نیست. $H0: \mu_1 = \mu_0$

همبستگی دو متغیر مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری و مدیریت شهری برابر ۷۲۶/۰ بوده است و ضریب تعیین محاسبه شده برابر ۵۲۷/۰ شده است؛ بنابراین می‌توان گفت بین دو متغیر فوق ۷۲۶/۰ رابطه معنی‌داری وجود داشته است. و مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری توانسته است ۵۲۷/۰ مدیریت شهری دو محله کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دو گنبدان را پیش‌بینی نماید. درواقع ضریب تعیین معادل مجذور ضریب همبستگی هست. ضریب تعیین نشان‌دهنده میزانی از واریانس متغیر وابسته است که توسط متغیر یا متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. برآورد واریانس تبیین شده از یک نمونه همیشه بیشتر از حد واقعی در آن جامعه است. مجذور همبستگی تعدیل شده (ضریب تعیین اصلاح شده) به مقدار واقعی آن در جامعه نزدیک‌تر است.

نتایج تحلیل واریانس نیز نشان می‌دهد مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری تأثیر داشته است. سطح معنی‌داری محاسبه شده برابر ۰/۰۰۱ شده که کوچک‌تر از مقدار بحرانی ۰/۰۵ است.

ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تأثیر مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری را نشان می‌دهد. با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه که برابر ۰/۰۰۰ شده است که نشان می‌دهد ضرایب غیراستاندارد مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری ۱/۱۳۵ و ضرایب استاندارد مشارکت مردمی از طریق حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های شهری بر مدیریت شهری ۷۲۶/۰ و از نظر آماری معنی‌دار هست. بتا همان ضرایب استاندارد شده است. هر چه بتا (Beta) و تی (t) بزرگ‌تر و سطح معنی‌داری کوچک‌تر باشد بدین معنی است که متغیر مستقل (پیش‌بین) تأثیر شدیدتری بر متغیر وابسته دارد. در رگرسیون دومتغیره، بتا (Beta) با ضریب همبستگی (t) برابر است.

ارائه راه کارها و پیشنهادها

- ایجاد ساختاری برای ارتباط مستقیم شهروندان با سازمان‌های دولتی، مشارکت و نظرخواهی از شهروندان در خصوص برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های عمرانی و شهری؛
- شکل‌گیری برنامه‌های مشارکتی میان سازمان‌های شهری و شهروند آن که زمینه‌ساز افزایش اعتماد و همبستگی درونی گروهی خواهد شد.
- همکاری بین نهادهای مختلف (درون و برون محله) بهمنظور عینیت‌بخشی به سرمایه‌های اجتماعی در مشارکت محله‌ای؛
- ایجاد سازوکار آموزشی بهمنظور تمایل به مشارکت از ذهنی به مشارکت عینی (واقعی)؛
- تقویض اختیارات بیشتر به نهادهای محله‌ای بهمنظور افزایش اعتماد ساکنان به این نمادها و درنتیجه مشارکت بیشتر؛
- شناسایی نهادهای مردمی فعال در محله‌ها و استفاده از تجربه آنی برای مشارکت و همراهی مردم بهصورت داوطلبانه.

فهرست منابع

۱. پرندي، م. (۱۳۸۸). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با تسهیم دانش بین دیبران دیبرستان‌های شهر سنندج. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۲. تاج‌بخش، ک. (۱۳۸۳). سرمایه اجتماعی: اعتماد، دموکراسی و توسعه. گردآوری: کیان تاج‌بخش
۳. رهنما، ر. رضوی. م. (۱۳۹۱). بررسی تأثیر حس تعلق مکانی بر سرمایه اجتماعی و مشارکت در محلات شهر مشهد. نشریه هنرهای زیبا، معماری و شهرسازی، ۱۷، ۲.
۴. سجادی، ژ. و سوری، ف. (۱۳۹۱). تحلیل مشارکت‌پذیری رنان: ضرورتی در بهسازی سکونتگاه‌های غیررسمی (مطالعه موردی: محله آبک، منطقه یک شهر تهران). پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴، ۴۴.
۵. صیدایی، اسکندر و محمدعلی شاپورآبادی و حسین معین‌آبادی. (۱۳۸۸). دیاچهای بر سرمایه اجتماعی و رابطه آن با مؤلفه‌های توسعه. فصلنامه راهبرد یاس، ۱۹.
۶. فنی، ز. صارمی. ف. (۱۳۹۲). رویکرد توسعه پایدار محله‌ای در کلان‌شهر تهران مورد محله بهار منطقه ۷. فصلنامه جغرافیا و توسعه، ۳۰.

۷. موسوی، ی. (۱۳۸۷). بررسی سیاست‌های شهری توسعه اجتماعی نوع محله‌ای شهر تهران. مجموعه خلاصه مقالات همایش ایده‌های نو در مدیریت شهری، مرکز مطالعات شهرداری تهران، ۶۰-۵۹.
8. Dreier, P. (1996). Community Empowerment Strategies: The Limits and Potential of Community Organizing in Urban Neighborhoods. *Cityscape: A Journal of Policy Development and Research*, 2, 2.
9. Glen, K., & Catherine, M. (2010). The Future of Community Management: Reviewing Our Governance Model Background Paper NCOSS – Council of Social Service of NSW (NCOSS).
10. NICK, W. (2008). The Community Planning: How People Can Shape Their Cities, Towns and Villages in Any Part of the World (Earthscan Tools for Community Planning). from Ea7Robert Kowalski, and Inga Kaškelyte 2005. Project Cycle Management Training to Empower Local Communities, Zarzadzanie publication, Berlin.